

יתרו תשפ"ו: הרב הלוי

2079. התוף של מרים: [וַתִּקַּח מְרִים הַנְּבִיאָה אַחֹת אֶהֱרֹן אֶת הַתֹּף בְּיָדָהּ] (שמות טו, כ): הצדקניות שבדור היו בטוחות שהקב"ה עושה להם נסים, והוציאו תופים ממצרים. מרים היתה נביאה ועל כן הוציאה את התוף ממצרים, מכח נבואתה שעתידים לומר שירה על הים, שאר הנשים לא ידעו על הנבואה ולכן כתב רש"י שמכח מידת הביטחון הוציאו תופים ממצרים. על מרים נאמר ותיקה מרים את התוף בידה, בה"א הידיעה להורות שבאמצעות התוף זכתה לנבואה כדרך הנביאים (אבני שי בשלח, עמ' קמא).

1968. הרבי מחלק דולרים: מידי יום ראשון החל משנת תשמ"ו, הרבי מליובביץ' היה עומד שעות ארוכות ומחלק דולרים כדי לעודד נתינה לצדקה: כל דולר שאדם קיבל היה מיועד להעברה לצדקה, ובכך רצה הרבי שכל מפגש איתו יוביל למעשה טוב נוסף בעולם. החלוקה ביום ראשון מתאימה להתחיל את השבוע במעשה שמחבר את האדם ל'יחידו של עולם'. בסיום החלוקה היה הרבי לוקח דולר אחד לעצמו, כדי לסמל שגם הוא שותף במעשה הצדקה (חלוקת דולרים, חב"ד חב"דפדיה).

2082. מליחת הקרבן: נאמר בתורה: [עַל כָּל קֶרְבָּנְךָ תִּקְרֵיב מֶלֶח] (ויקרא ב, ג). מליחת הקרבנות לא נועדה להוציא את דם הקרבן שהרי המנחות נמלחו גם הן (מרדכי חולין תשכ), אלא 'ברית כרותה למלח מששת ימי בראשית שהובטחו המים התחתונים ליקרב במזבח במלח' (רש"י ויקרא ב, ג). קרבן שאינו מלוח לא יערב לאיש (חינוך קיט), או כנגד עובדי ע"ז שנוהגים למרוח את קרבנותיהם בדבש (רמב"ם מו"נ ג, מו). נחלקו הראשונים אם גם חלקי הבשר שלא עולים למזבח, אלא נאכלים לכהנים או לבעלים טעונים מליחה (רביד הזהב ויקרא ב, ג). יש מדייקים ברמ"א כי המצווה להביא מלח לשולחן הדומה למזבח (או"ח קסז, ה), שמשמע שרק חלקים העולים למזבח טעונים מליחה (רביד הזהב שם).

2083. מלח על השולחן: יש שכתבו כי המנהג להביא מלח לשולחן מורכב משני שלבים נפרדים: א. הבאת מלח לשולחן ונתינתו בו. ב. טבילת הלחם במלח (דבר שמואל לז). המקובלים כתבו שראוי לטבול את פרוסת 'המוציא' במלח ג' פעמים [כנגד ג' הוויות שיש במילה מלח] (שלחן ערוך הרב קסז, ח). היו שכתבו שבהעדר מלח, אפשר אולי להשתמש בסוכר, כשם שניתן למלוח את הקרבנות בסוכר הנעשים מקנים שגם בהם יש מלח (הלכות קטנות א, ריח). מכל מקום, לדעת רוב הפוסקים אי אפשר להשתמש בסוכר כדי להכשיר את הבשר (רב פעלים ב י"ד ד). יש שכתבו שבסעודה בהעדר מלח יש לטבול את הלחם בלחם אחר, שב'לחם' יש אותיות 'מלח' (כה"ח קסז, לז).

2071. ברכת הריח על קפה טחון: קפה כתוש שריחו נודף ונהנים מהריח הטוב שבו, יש אומרים שיש לברך עליו: "הנותן ריח טוב בפירות", כדין שמן זית שטחנו (שו"ע או"ח רטז, ה), עד שריחו נודף שמברך עליו (משנ"ב רטז, טז; שו"ע המקוצר א מדב), ויש אומרים שאין מברך על ריח הקפה, כשם שלמנהגינו אין מברכים על פת חמה (כה"ח רטז, פו). והמברך על הקפה יש לו על מה שיסמוך (חזו"ע ברכות, עמ' שט). לפענ"ד, ניתן לברך 'הנותן ריח טוב בפירות' למי שנהנה מריח הקפה (הרב הלוי).

2090. הנחת תבשיל קר שיש בו רוטב על הפלטה בשבת: הלכה היא, להולכים בשיטת השלחן ערוך [לא כרמב"ם] שבדבר יבש אין בישול אחר בישול ולכן אפילו אם התקרר מותר להניח דבר יבש ומבושל על גבי הפלטה בשבת, אך בדבר לח יש בישול אחר בישול ואין להניח מרק על הפלטה (שו"ע או"ח שיח, ד). דבר המעורב יבש בלח [כמו רוטב של דגים]: יש אומרים שהולכים אחר הרוב (יחו"ד ב, מה; ילקו"י רנג, יד), ומבארים שאין הכוונה 51 אחוז יבש, אלא היבש משמעותי עם מעט רוטב [אפילו הרוטב ניכר] (אור תורה, ניסן תשס"ד), ויש אוסרים אפילו שהלח הוא מיעוט, אלא צריך להיות יבש לגמרי (אגרו"מ ד, עד; אול"צ ב ל, ג). לפענ"ד, יש לסמוך על רוב יבש משום ספק ספיקא: א. אולי אין בישול אחר בישול בלח. ב. אולי הגירסה הנכונה שרובו יבש אפשר ליתן על הפלטה ולא כולו יבש (הרב הלוי).

2091. אמירה לאשכנזי/ספרדי/תימני בשבת: הלכה היא, שמי שקיבל עליו שבת מותר לומר לישראל חברו שעדיין לא קיבל עליו שבת, לעשות לו מלאכה (שו"ע או"ח רסג, ז). הבית יוסף הביא בשם הרשב"א נימוק להיתר: מותר לומר לחברו לעשות לו מלאכה, הואיל והיא נעשית בהיתר לעושה אותה (רשב"א שבת קנא, א). לפי טעם זה יהיה מותר לבקש ממי שמיקל לעשות פעולה שמוותרת לו, כי אמירה לגוי שמענו ואמירה לישראל לא שמענו (ילקו"י רסג, קיב), ויש אוסרים שאמירה לישראל אסורה שהיא בכלל אמירה לגוי (אגרו"מ או"ח ג, גג). לפענ"ד, מותר להשתמש ביהודי כ'גוי של שבת' (הרב הלוי).

2092. נתינת מים לחמין שהצטמק בשבת: כתב השו"ע שיש למחות ביד הנוהגים לתת מים חמים לקדירה בשבת כשהתבשיל מצטמק, שלפעמים המים מתבשלים בהם (שו"ע או"ח רנג, ד; משנ"ב רנג, ד). נאמרו בהלכה זו שלשה פירושים, והפירוש הכי מחמיר, שאפילו מים שהיו על הפלטה והם רותחים אין לתת לתוך התבשיל כי כשהם יוצאים מהקומקום פסקה רתיחתם (פס"ת רנג, כד). מנהג האשכנזים לערות מים חמים כל עוד הם קצת חמים תוך זהירות מסויימת (פס"ת שם; רמ"א שיח, טו), ומנהג הספרדים בדרך כלל, להחמיר, שאפילו מים שבכלי ראשון לא יערו לתוך החמין (יחו"ד ד, כב). והמקילים לתת מים רותחים יש ע"מ לסמוך (אול"צ ב ז, ח). בסו"ס רנ"ג הבית יוסף מביא רק טעם אחד של ר' יונה 'שמא המים התקררו', ומשמע שאם המים לא התקררו וגם הם מונחים על הפלטה באותה רמה של סיר החמין אפשר לתת את המים האלו לתוך החמין כנלפענ"ד (הרב הלוי).

2093. עצות לנתינת מים לכתחילה לחמין בשבת לחוששים לחומרא: א. מבעוד יום להניח מים בשקית 'קוקי' בחמין ואז בשבת יכול לנקב את השקית ואח"כ משום 'בורר' יוציא את השקית עם קצת אוכל. ב. יכול לבקש מבן אשכנזי שיוסיף עבורו מים מהמיחם לחמין. ג. להניח כלי מתחת לסיר של החמין, כדי שלא יתייבש לגמרי. ד. אם נמצא סמוך לסעודה יכול לקחת את סיר החמין לרוקן לסיר אחר [כלי שני] ובסיר האחר יוסיף מים חמים. ה. לקחת מצקת ולהניח במיחם המים ועדיף שישהה אותו כמה זמן, ואח"כ יצמיד את המצקת עם המים לאוכל ויוריק את המים בעדינות (הרב אופיר מלאכ).

2085. לדעת איך לשמוע: נאמר 'וישמע יתרו', ששמע את קריעת ים סוף ומלחמת עמלק (רש"י שמות יח, א). לכאורה כל העולם שמע שמועה זו, ומה החידוש ביתרו ששמע? אלא משל לאותו כפרי שיצא פעם לעיר, וראה לתומו מסילת ברזל על הדרך, והנה שומע הוא צפירות חזקות מרחוק, אבל בהיותו איש כפר, לא ידע מהי רכבת, ולכן לא השגיח בצפירות, לאחר שניות מועטות הוא שומע כי הצפירות מתקרבות ומוסיפות בקולם הרם, הוא לא משתהה אפילו לרגע ומתחיל לרקוד, לדעתו זה נשמע תזמורת כמו בחתונה והוא מפזז ורוקד לעצמו, הצפירות הולכות ומתחזקות אבל הוא רק מגביר את הריקודים וחושב שזוהי תזמורת של חתונה. כל העולם שמע על המאורע הנדיר שנעשה על קריעת ים סוף, אבל לא ידעו 'איך לשמוע'. יתרו שמע ובא כדי להתקרב לחסות תחת כנפי השכינה. (אוסף גיליונות 071).

פרשת יתרו: התורה לעם ישראל

פרשת השבוע היא פרשת מתן תורה. חז"ל מספרים (עבודה זרה ב ע"ב; ילקוט שמעוני על הפסוק "ה' מסיני בא וזרח משעיר למו") שהקב"ה ניסה

"לשווק" את התורה לכל האומות, אבל האומות דחו את התורה ולא רצו לקבל אותה. עם ישראל היו היחידים שרצו את התורה בלי לשאול יותר מדי

שאלות. הדבר מלמד שהתורה לא מתאימה לכולם, אלא רק לעם ישראל. בני אומות העולם אינם יכולים לקבל את התורה, כי התורה לא מתאימה להם.

כשהכוזרי שאל את החבר למה הקב"ה לא נתן את התורה לכל האומות, ענה לו החכם בשאלה רטורית: ומדוע הקב"ה לא גרם לכך שכל החיות יוכלו לדבר?

זה לא היה טוב יותר? אלא שיש רמות במציאות: דומם, צומח, חי, מדבר וישראל.

מספרים על כומר אחד שרצה ללמוד גמרא, והפציר ברב שילמד אותו. אמר לו הרב שהוא מסכים ללמד אותו גמרא, אבל לפני כן הוא צריך לבדוק אם יש

לכומר את היכולת להבין את הגמרא. לכן ביקש הרב מהכומר שיענה לו על השאלה הבאה: שני אנשים נופלים מארובה, אחד יוצא נקי ואחד מלוכלך. מי

ילך להתרחץ? אמר הכומר: "כמובן, המלוכלך!" אמר לו הרב: "טעית! הנקי מסתכל על המלוכלך וחושב שגם הוא עצמו מלוכלך, ולכן הוא הולך להתרחץ,

אבל המלוכלך מסתכל על הנקי וחושב שגם הוא עצמו נקי, ולכן הוא לא הולך להתרחץ". חזר ושאל אותו הרב שוב את אותה שאלה: "שני אנשים נופלים

מארובה, אחד נקי ואחד מלוכלך, מי ילך להתרחץ?" ענה הכומר בבטחה: "הנקי!" אמר לו הרב: "שוב טעית! הנקי מסתכל במראה ורואה שהוא נקי, ולכן

הוא לא הולך להתרחץ, ואילו המלוכלך מסתכל במראה ורואה שהוא מלוכלך, ולכן הוא הולך להתרחץ!" כעס הכומר: "אבל לא אמרת לי שיש שם מראה!"

אמר לו הרב: "אתה גוי ולכן אתה לא מבין. לפי שיטת הלימוד של הגמרא צריך לחשוב על כל האפשרויות". שאל הרב את הכומר בשלישית: "שני אנשים

נופלים מהארובה, אחד נקי ואחד מלוכלך, מי ילך להתרחץ?" ענה הכומר: "פשוט מאוד! אם אין שם מראה, הנקי מסתכל על המלוכלך וחושב שהוא עצמו

מלוכלך והולך להתרחץ, והמלוכלך מסתכל על הנקי וחושב שהוא עצמו נקי ולא הולך להתרחץ. ואם יש שם מראה - שניהם מסתכלים במראה ויודעים

מה מצבם, ואז המלוכלך הולך להתרחץ והנקי לא!". "שוב טעית!" ענה הרב, "יש לך ראש של גוי ואתה לא מסוגל להבין! איך ייתכן ששני אנשים יפלו

מארובה, אחד יצא מלוכלך והשני יצא נקי?"

